

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi

Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

Güvenlik Bilimleri Dergisi, Kasım 2025, Cilt:14, Sayı:2, 67-89

doi: 10.28956/gbd.1791612

Gendarmerie and Coast Guard Academy

Institute of Security Sciences

Journal of Security Sciences, Kasım 2025, Volume:14, Issue:2, 67-89

doi: 10.28956/gbd.1791612

Makale Türü ve Başlığı / Article Type and Title

Araştırma / Research Article

Toplumsal Güvenlik Perspektifinden Göç ve Öteki'nin İnşası

Migration and the Construction of the Other from a Societal Security Perspective

Yazar(lar) / Writer(s)

Şener KAYA Öğr. Gör. Dr., JSGA, Jandarma Astsubay Meslek Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Bölümü, ORCID: 0000-0003-2707-9938

Bilgilendirme / Acknowledgement:

-Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:

-Makalemizde etik kurulu izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektiren bir durum yoktur.

-Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Bu makale Turnitin tarafından kontrol edilmiştir.

This article was checked by Turnitin.

Makale Geliş Tarihi / First Received : 26.09.2025

Makale Kabul Tarihi / Accepted : 02.12.2025

Atıf Bilgisi / Citation:

Kaya Ş., (2025). Toplumsal Güvenlik Perspektifinden Göç ve Öteki'nin İnşası, *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 14(2), ss 67-89. doi: 10.28956/gbd.1791612

TOPLUMSAL GÜVENLİK PERSPEKTİFİNDEN GÖÇ VE ÖTEKİ'NİN İNŞASI

Öz

Soğuk Savaş sonrası dünyada artan göç olayları ve özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında göçmenlerin toplumların homojen yapılarını bozduğu, suç artışına ve işsizliğe neden olduğu gibi göçmenlere yönelik söylemler artmıştır. Bu durum göçmenlerin birer güvenlik nesnesi olarak görülmesine, göçmen karşılığına ve göçün güvenlikleştirilmesine neden olmuştur. İnsanlar ve toplumlar kendi kimlik inşalarında her zaman bir "öteki"ne ihtiyaç duymuştur. Bazen bireysel kimliğin inşasında bazen ise toplumsal kimliğin inşasında "öteki" olarak gösterilen kişi veya kişilerin tehdit olarak sunulması ile "biz" kimliği daha güçlü hale getirilmeye çalışılmaktadır. Bu çalışma göç olgusunu toplumsal güvenlik paradigması çerçevesinde ele almak ve göçmenlerin ötekileştirilmesini toplumsal güvenlik unsurları üzerinden irdelemeyi amaçlamaktadır. Literatürde sınırlı olan göç ve toplumsal güvenlik arasındaki ilişkide göçmenlerin "öteki" olarak konumlandırılmasının hangi parametreler üzerinden yapıldığını açıklamayı bakımından önemlidir. Çalışmanın bulguları hem literatür derlemesi hem de doküman incelemesi sonucu Avrupa'da göçü güvenlik unsuru olarak değerlendiren ve toplumsal güvenlik bağlamında göçmenlerin ötekileştirilmesine neden olan siyasi aktörlerin söylemlerinin betimsel analizi sonucu elde edilen verilere dayanmaktadır. Bu çalışma ile akademik literatüre önemli bir katkı sunulması hedeflenmektedir. Göçmenler genellikle yaşadıkları ülkede kimliğe, kültüre ve sosyal dokuya tehdit olarak görüldüğünden istilacı bir grup olarak değerlendirilip ötekileştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Güvenlik, Güvenlikleştirme, Toplumsal Güvenlik, Öteki

MIGRATION AND THE CONSTRUCTION OF THE OTHER FROM A SOCIETAL SECURITY PERSPECTIVE

Abstract

In the post-Cold War world, with the increasing number of migration events and especially after the September 11 attacks, discourses about immigrants have increased, such as the fact that immigrants disrupt the homogeneous structures of societies and cause an increase in crime and unemployment. This has led to the perception of immigrants as security objects, anti-immigrant sentiment, and the securitization of immigration. People and societies have always needed an "other" in their identity construction. Sometimes, in the construction of individual identities and sometimes in the construction of social identities, the "other" is presented as a threat, attempting to strengthen the "us" identity. This study aims to examine the phenomenon of migration within the framework of the societal security paradigm and to examine the marginalization of immigrants through the lens of societal security. It is important because it clarifies the parameters through which immigrants are positioned as "other" within the limited literature on the relationship between migration and societal security. The study's findings are based on data obtained through both a literature review and a document review, along with a descriptive analysis of the discourses of political actors in Europe who view immigration as a security factor and who marginalize immigrants within the context of societal security. This study aims to make a significant contribution to the academic literature. Because immigrants are often perceived as a threat to the identity, culture, and social fabric of the countries they reside in, they are often perceived as an invasive group and marginalized.

Keywords: Migration, Security, Securitization, Societal Security, Other

GİRİŞ

Göç, modern dünyanın en belirleyici ve aynı zamanda en tartışmalı olgularından biri haline gelmiştir. Küreselleşmenin hızlanması, ulaşım ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi, uluslararası işgücü hareketliliğinin artması ve bölgesel çatışmaların yoğunlaşması, insanların sınırlar ötesinde yer değiştirmesini hem kolaylaştırmış hem de zorunlu hale getirmiştir. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren göç, yalnızca demografik ya da ekonomik bir süreç olmaktan çıkarak siyasal, toplumsal ve güvenlik boyutlarıyla birlikte ele alınması gereken karmaşık bir fenomen haline gelmiştir (Castles & Miller, 2008). Bu bağlamda göç, yalnızca bireylerin daha iyi yaşam koşulları arayışının bir sonucu değil, aynı zamanda küresel eşitsizliklerin, bölgesel savaşların, çevresel krizlerin ve siyasal istikrarsızlıkların doğrudan bir yansıması olarak değerlendirilmelidir.

Geleneksel güvenlik anlayışı uzun yıllar boyunca askeri tehditlere ve devlet merkezli güç mücadelesine odaklanmıştır. Soğuk Savaş dönemi boyunca güvenlik, devletlerin askeri kapasiteleri, caydırıcılık politikaları ve stratejik ittifakları çerçevesinde tanımlanmış; bireyler ve toplumlar bu güvenlik yaklaşımının çoğunlukla dolaylı öznesi olmuştur. Ancak Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte güvenlik çalışmalarında köklü bir dönüşüm yaşanmış ve güvenlik kavramı daha geniş, çok boyutlu bir içerik kazanmıştır. Artık yalnızca askeri tehditler değil, ekonomik krizler, çevresel felaketler, siber saldırılar ve en önemlisi toplumsal kırılganlıklar da güvenlik çalışmaları kapsamında değerlendirilmektedir (Buzan, Wæver & Wilde, 1998). Bu çerçevede toplumsal güvenlik, toplumların kimlik, değer, kültür ve sosyal bütünlüğünün korunmasına yönelik bir güvenlik kategorisi olarak öne çıkmıştır.

Toplumsal güvenlik anlayışı, askeri ya da ekonomik güvenlikten farklı olarak, toplumların varoluşsal unsurlarına yönelmektedir. Başka bir ifadeyle, bir toplumun kolektif kimliğinin, kültürel yapısının, dilinin, dininin veya etnik bütünlüğünün tehdit altında olduğu algısı, toplumsal güvenlik meselesini gündeme getirmektedir. Göç hareketleri ise bu bağlamda en tartışmalı olguların başında gelmektedir (Buzan vd., 1998). Zira göç, bir yandan toplumsal çeşitliliği ve kültürel zenginliği artırırken; diğer yandan ev sahibi toplumlarda kimliksel kaygılar, sosyal uyum sorunları, ayrımcılık, işsizlik ve güvenlik endişeleri üzerinden tehdit algılarını beslemektedir (Hopyar, 2024, s. 129). Bu nedenle göç, yalnızca ekonomik ve demografik bir olgu değil, aynı zamanda toplumsal güvenlik paradigmasının merkezinde yer alan bir dinamik haline gelmiştir (Buzan vd., 1998). Göç hareketleri ev sahibi toplumlarda çoğu zaman “öteki”

algısının inşasına yol açmaktadır. “Ötekileştirme” süreci, göçmenlerin yerel halkın kimlik ve değerleriyle karşıtlık içinde konumlandırılmasıyla gerçekleşir. Bu bağlamda göçmenler, ulusal kimliğin korunması söylemleri üzerinden güvenlikleştirilmekte ve toplumun bir kesimi tarafından potansiyel tehdit unsuru olarak görülmektedir (Huysmans, 2000). Öteki, yalnızca yabancı kimliğiyle değil; aynı zamanda ekonomik yük, sosyal uyum sorunu ya da güvenlik riski yaratma potansiyeliyle tanımlanır. Bu süreç, güvenlik çalışmalarında teorik olduğu kadar pratik açıdan da kritik bir problem alanını işaret etmektedir.

Avrupa özelinde bakıldığında, 2000’li yıllardan itibaren çokkültürlülük politikalarının giderek zayıflaması ve milliyetçi hareketlerin yükselişe geçmesi, göçmen karşıtı tutumların siyasal söylemlerde daha görünür hale gelmesine neden olmuştur. Aşırı sağ partiler, göçmenleri çoğu zaman kimliğe ve kültüre tehdit, işsizliğin ve suç oranlarının artmasının nedeni, demografik dengeleri bozan bir unsur ve hatta terör olaylarının sorumlusu olarak resmetmiştir. Bu söylem, göçmenlerin yalnızca bir “öteki” değil, aynı zamanda “acil önlem alınması gereken bir güvenlik tehdidi” olarak konumlandırılmasına yol açmıştır. Böylelikle göç, başta Avrupa olmak üzere dünya genelinde güvenlikleştirilen bir olguya dönüşmüştür (Şener & Uzun, 2022, ss. 468-469). Güvenlikleştirme süreci, Kopenhag Okulu’nun güvenlik çalışmalarına kazandırdığı çerçeveye daha net anlaşılabilmektedir. Kopenhag Okulu’nun önde gelen teorisyenleri, güvenliğin nesnel tehditlerden ziyade söylemler üzerinden inşa edildiğini vurgulamışlardır. Güvenlikleştirme teorisine göre bir konunun güvenlik meselesi haline gelmesi, onu güvenlik aktörlerinin “varoluşsal tehdit” olarak tanımlaması ve bu tehdide karşı olağanüstü önlemler alınması gerektiğini savunmasıyla mümkündür. Bu bağlamda göç, ev sahibi toplumların siyasetçileri, medya organları ve çeşitli kurumları tarafından güvenlikleştirilmiş; göçmenler ulusal kimlik ve toplumsal bütünlüğün karşısında konumlandırılarak “öteki” olarak inşa edilmiştir.

Ötekileştirme, yalnızca toplumsal düzeyde bir ayrışma üretmekle kalmamış, aynı zamanda siyasal söylemlerde ve kamu politikalarında da belirleyici olmuştur. Göçmenlere yönelik güvenlikçi yaklaşımlar, sınır kontrollerinin artırılmasından entegrasyon politikalarının kısıtlanmasına, hatta vatandaşlık haklarının tartışmaya açılmasına kadar geniş bir yelpazede kendini göstermektedir. Bu durum, göçmenlerin hem pratik yaşamda hem de sembolik düzlemde toplumun dışında bırakılmasına neden olmuştur. Nitekim göçmen karşıtı söylemler aşırı sağ partilerin politikalarının bir parçası haline gelmiş; bu da güvenlikleştirmenin ana akımlaşmasına katkıda bulunmuştur.

Bu makalenin temel amacı, göç olgusunu toplumsal güvenlik paradigması çerçevesinde ele almak ve göçmenlerin ötekileştirilmesini bu paradigma üzerinden irdelemektir. Çalışma, öncelikle toplumsal güvenlik kavramını ve bu kavramın Kopenhag Okulu teorisyenlerinin geliştirdiği güvenlikleştirme yaklaşımıyla nasıl şekillendiğini ortaya koyacaktır. Ardından göçün bu paradigma içerisindeki rolü tartışılacak, göç hareketlerinin toplumsal güvenlik algıları üzerindeki etkileri incelenecektir. Son olarak göçmenlerin ötekileştirme süreçleri, özellikle siyasi aktörlerin söylemleri üzerinden betimsel analiz yapılarak toplumsal güvenlik ile ilişkisi ortaya konulacaktır. Çalışma, göç-güvenlik ilişkisine dair eleştirel bir bakış açısı sunmayı ve bu ilişkinin toplumsal güvenlik perspektifinde nasıl yeniden üretildiğini göstermeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda makale, göç olgusunu yalnızca sosyolojik bir değişim dinamiği olarak değil, aynı zamanda ulusal kimlik, toplumsal bütünlük ve güvenlik politikalarının kesişim noktasında duran çok boyutlu bir olgu olarak ele alacaktır.

1. TOPLUMSAL GÜVENLİĞİN İNŞASINDA GÜVENLİKLEŞTİRME PARADİGMASI

Genel olarak, “kişilerin zarar ve tehlikelere karşı emniyette olma hali” veya “daha önce edinilmiş değerlere karşı tehditlerin olmaması durumu” olarak ifade edilen güvenlik kavramı (Miller, 2008, s. 16) bir sosyal bilimler terimi olarak anlamca muğlak ve esnek bir özelliğe sahiptir. “Güvenlik nedir?” sorusunun genel geçer tek bir cevabı olmadığını ileri süren Bilgin, güvenlik kavramının türe(til)miş olmasına, yani güvenlik anlayışının kişilerin ve toplumların siyasi bakış ve felsefi dünya görüşünden türediğine dikkat çekmektedir (Bilgin, 2010, s. 36). Güvenlik kavramı anlam ve derinlik bakımından özellikle Soğuk Savaş’tan sonra önemli bir değişim ve dönüşüm geçirmiş ve günümüzde birey, ekonomik, siyasi, çevresel ve toplumsal güvenlik olmak üzere farklı boyutları ile incelenen bir kavrama evrilmiştir. Kavramın bu yöne evrilmesinde özellikle Kopenhag Okulu temsilcilerinin güvenlikleştirme teorisi üzerine yaptıkları çalışmaların önemli bir etkisi vardır.

Güvenlikleştirme teorisini anlayabilmek için öncelikle Kopenhag Okulu’nun güvenliği nasıl tanımladığına bakmak gerekmektedir. Kopenhag Okulu’na göre güvenlik, siyaseti oyunun kurallarının ötesine taşıyan veya konuyu özel bir siyaset türü ya da siyaset üstü bir olgu olarak ele alan harekettir. Böylece, güvenlikleştirme, siyasallaşmanın daha aşırı bir versiyonu olarak görülmektedir. Teorik olarak, herhangi bir kamu meselesi siyasal alanın dışından, siyasal alana ve daha sonra güvenlik alanına uzanan geniş bir çerçeveye yerleştirilebilir. Sorunun kamu politikasının bir parçası haline gelmesi, hükümetin kararları

doğrultusunda bu konuya kaynak aktarılması ve sonuç olarak meselenin toplumsal yönetim biçimi işlevi görmesi ile siyasallaşma süreci başlamaktadır. Sorunun güvenlik çerçevesinde ele alınması ise gündeme getirilen konunun acil ve istisnai/olağanüstü önlemler gerektiren, olağan siyasi prosedürlerin sınırları dışındaki eylemleri meşru kılan varoluşsal bir tehdit olarak sunulmasıyla gerçekleşmektedir (Buzan vd., 1998, ss. 23-24).

Güvenlikleştirme sürecinde altı çizilmesi gereken en önemli husus aktörler tarafından söylem yoluyla varlığı ve kapsamı inşa edilen tehdidin ve bu tehdide karşı alınması öngörülen olağanüstü önlemlerin dinleyici kitle tarafından kabul edilmesidir. Başka bir ifadeyle, güvenlikleştirici aktör, bir konuyu söz edimi yoluyla güvenlik gündemine taşıyarak varoluşsal bir tehdit olarak tanımlamakta ve referans nesnesinin bekasının tehdit altında olduğunu ileri sürmektedir. Güvenlik sorunu olarak tanımlanan tehditlerin ve bu tehditlere karşı alınması öngörülen olağanüstü önlemlerin dinleyici kitle tarafından benimsenmesi durumunda “güvenlikleştirilme” süreci ortaya çıkmış olur. Dolayısıyla, dinleyici kitlenin tehdidin varlığını kabul etmesi ve olağanüstü tedbirlerin alınmasına rıza göstermesi gerekmektedir. Aksi takdirde, güvenlikleştirme değil, güvenlikleştirme adımı bahsedilecektir. Bu açıdan bakıldığında mevcudiyete dair tehdit iddiasının ve bu tehditlere karşı alınması öngörülen acil / olağanüstü tedbirlerin ilgili aktör ile ilgili kitlenin karşılıklı etkileşimi sonucunda kabul edildiği anlaşılmaktadır. Kopenhag Okulu’na göre, bir konunun güvenlik sorunu olarak tanımlanmasına bireylerin tek başına karar vermesi mümkün değildir. Bu anlamda güvenlikleştirme subjektif değil, aksine süjeler arasında gerçekleşen bir süreçtir (Buzan vd., 1998, ss. 25-31). Gerçekten güvenlikleştirme politika yapıcılarının hâkimiyetinde olan bir süreç eğilimi göstermekte ve güvenlikleştirici aktörün gücüne ve etkisine bağlı olduğu içinde özellikle siyasi elitler, politikacılar ve medya bu süreçte ön plana çıkmaktadır. Günümüzde medyanın toplum üzerinde olumlu ya da olumsuz tutum oluşturma noktasındaki etkisi çoğu zaman diğer unsurların da önüne geçmektedir.

Kopenhag Okulu, askeri, ekonomik, çevresel, siyasi ve toplumsal olarak tanımladığı beş farklı sektör üzerinden bir analiz çerçevesi oluşturarak güvenlikleştirme kuramını açıklamak, bu güvenlik sektörlerini söz konusu sektörlerin tüm birimleri arasındaki etkileşim ve ilişkinin boyutlarını gösteren mercekler olarak tanımlamaktadır. Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme kuramını uyarladığı sektörel yaklaşım analiz edildiğinde “söz edimi” yoluyla birçok konunun güvenlik tehdidi olarak inşa edilebildiği görülmektedir (Açıkmeye, 2008, s. 59). Chifu’ya (2007, s. 3) göre güvenlik çalışmaları

kapsamında güvenliğin sınırlarının genişletilmesiyle birlikte Kopenhag Okulu tarafından ortaya atılan en dikkat çekici fikir toplumsal güvenlik kavramı olmuştur.

Bir devlet için “hayatta kalma” egemenlik sorunudur ve toplumsal güvenlik, devletin güvenliği için büyük önem taşımaktadır. Ancak, toplumsal güvenlik, devletten bağımsız olarak kendi varlığını inşa edebilen ve bu varlığı sürdürebilen kimlik grupları ile bağlantılıdır (Doty, 1998, s. 78). Toplumsal güvenlik kavramı, Soğuk Savaş’ın bitiminden sonra gelişen yeni güvenlik anlayışları çerçevesinde geleneksel olan askeri ve devlet güvenliğinin dışında; kültür, kimlik, dini inançlar, gelenekler, toplumsal cinsiyet gibi sosyolojik unsurlara yönelik tehditlerin de güvenlik içerisinde yer alması gerekliliğine işaret eden ve “kimlik güvenliği” olarak bilinen bir kavramdır. Bundan dolayı toplumsal güvenlik, kendisine referans noktası olarak kolektif kimlikleri seçmiştir (Hisarlıoğlu, 2019, s. 3). Geniş kitleler tarafından hissedilen bir yere ait olma/aidiyet, ortak kimlik ve “biz” algısının tehdit altında olduğuna yönelik inanç bu sektörün referans nesnelerini oluşturmaktadır (Baysal & Lüleci, 2015, s. 73).

Toplum olarak adlandırılan olgu, bireylerin kendini sosyal bir grubun parçası olarak tanımladıkları kimlikleriyle ilişkilidir. Toplumsal güvenlik sektöründe de esas kavram kimliktir ve ayrıca zamana ve mekâna göre değişiklik gösteren büyük kimlik gruplarını konu edinmektedir. Toplumsal güvensizlik ise toplumların varlıklarını tehlike altında görmeleriyle ortaya çıkan güvensizlik durumudur. Toplumsal güvenliği tehdit eden iki farklı yapıdan bahsetmek mümkündür. Bunlardan ilki kimlik güvenliği kavramıdır. Kimliğe yönelik tehditler toplumsal güvenliği de derinden etkilemektedir. Bu güvenlik tehditlerinden diğeri ise Buzan ve diğerlerinin “*Security: A New Framework for Analysis*” adlı eserinde kültürel güvenlik olarak bahsedilmektedir (Buzan vd., 1998, ss. 119-121). Kimlik temelli yaklaşımların önem kazanmasıyla kültür kavramı da güvenlik çalışmalarında daha görünür hale gelmiş ve bu çerçevede kültürel güvenlik kavramı ortaya çıkmıştır. Kopenhag Okulu her ne kadar kültüre ayrı bir sektör olarak yer vermemiş olsa da toplumsal güvenliğin analiz edilmesinde kültüre büyük önem atfetmiştir (Gezer, 2019, s. 1). Son yıllarda meydana gelen yoğun göç dalgaları, terör örgütlerinin güç kazanması, etnik çatışmalar gibi dinamikler güvenlik çalışmalarının kültürel unsurlar kapsamında yeniden değerlendirilmesine ve güvenlik-kültür eksenli alternatif güvenlik yaklaşımlarının meydana gelmesine neden olmuştur. Özellikle son yıllarda güvenlik çalışmalarında, kültürün devletlerin güvenlik politikalarını nasıl şekillendirdiği araştırılmaya başlanmış, kültürel farklılıkların güvenlik

sorunlarına yaklaşımda farklı dünya görüşlerini yansıttığı vurgulanarak devletlerin güvenlik politikalarının yalnızca yapısal unsurlarla analiz edilemeyeceği ve kültürel faktörlerin dikkate alınması gerektiği öne sürülmüştür. Yenilikçi güvenlik anlayışında da toplumsal güvenlik içerisinde kimliğe yönelik tehditlerden koruma hedeflenirken, kimlik kavramı içerisinde ise kültür, dil, din vb. şeyleri koruma temel amaçtır.

Ole Waever, toplumsal güvenliğe karşı tehdit oluşturabilecek etmenleri dört farklı kategoriye ayırmıştır. Bu konulardan ilki “göç” olgusudur. Waever, göç olgusunun “X halkı, Y halkı tarafından istila edilmekte veya o halk yüzünden değerlerini ve özelliklerini kaybetmektedir; X topluluğu, “öteki” toplumun artan görünürlüğü ve nüfusun yapısını değiştirmesi nedeniyle farklılaşacak ve eskisi gibi varlığını sürdüremeyecektir” söylemi çerçevesinde toplumsal güvenliği tehdit eden bir sorun olarak ortaya konmaktadır. İkinci konu, “X halkının varlığı devam etse de yaşam şekli Y toplumunun farklı dil ve kültürünün tesiriyle değişecektir” söylemi ile inşa edilen yatay rekabettir. Kopenhag Okulu, toplumsal güvenliği tehdit eden üçüncü konuyu “dikey rekabet” olarak tanımlamaktadır. Dikey rekabet, insanların kendilerini daha geniş veya daha dar kimliklere doğru çeken bir entegrasyon projesi (örneğin; Yugoslavya veya Avrupa Birliği) veya ayrılıkçı / bölgesel bir proje nedeniyle X toplumu olarak görmeyi bırakması anlamına gelmektedir. Toplumsal güvenliği tehdit altında bırakan olası bir dördüncü konu ise salgın hastalıklar, savaş, kıtlık, doğal felaketler veya etnik temizlik nedeniyle nüfusun azalmasıdır (Waever, 2008, ss. 158-159). Waever, toplumsal güvenliği tehdit ettiği varsayılan bu konular ele alınırken kimlik gruplarının yönetilmesine öncelik verilmesi gerektiğini, aksi takdirde ortaya çıkabilecek panik tepkiler nedeniyle güvenlik dinamiklerini yatıştırmanın zor olacağını vurgulamaktadır (Waever, 2008, s. 177). Bundan dolayı toplumsal güvenliğin odağını oluşturan göç hareketleri ve göçmenler ortaya çıkardığı güvensizlik sorunsalı sebebi ile tehdit unsuru olarak kabul edilmekte ve özellikle de siyasi elitler, politika yapımcılar ve medya tarafından güvenlikleştirilen bir konu haline getirilmektedir. Bir devlet sınırı içinde yaşayan topluluklar; öteki, dışarıdan gelen ve sonradan topluma dâhil olan olarak nitelendirdiği göçmenleri öncelikle sosyo-ekonomik refah ve kimlik birliğini sekteye uğratacağı görüşüyle tehlikeli olarak algılamaktadır. Devletler veya toplumlar homojen olarak varsayılan yapısını korumak maksadıyla göçmenlerin devlet sınırlarından girmesini önleyici hatta kimi zaman ölümle dahi sonuçlanabilen sert tedbirlere başvurmaktadır. Ayrıca ülke sınırından yasal veya yasal olmayan yolları kullanarak geçen göçmenlere yönelik geri gönderme veya

üçüncü ülkelere gönderme tedbirleri uygulamaktadır. Devlet egemen olma yetkisi neticesinde aldığı bu tarz önlemlerin yanı sıra söylemler aracılığıyla da göç hususunu güvenlikleştirebilmektedir. Güvenikleştirilen göç olgusu göçmene yönelik kimliği ve kültürü koruma dürtüsü ile birlikte toplumda bir ötekileştirmenin oluşmasına zemin oluşturmaktadır.

Ole Waewer'a göre, toplumsal güvenlik kavramı, kolektif kimliklere ve “biz” kimliğini korumak için alınan tedbirlere işaret etmektedir (Waewer, 2008, s. 155). Helin Sarı Ertem ise kimlik ve güvenlik arasındaki ilişkiyi analiz ettiği çalışmasında kimliğin “diğerlerinden” ve “ötekilerden” farklı olunan noktalar üzerine inşa edildiğini belirtmektedir. Ertem'e göre, “ben” ve “öteki” arasındaki negatif çağrışımı yüksek olan ayırmda “ben” düzeni ve iyi olanı, “öteki” ise kötüyü, tehlikeyi ve düzensizliği simgelemektedir. Kimlik kavramının negatif çağrışımlar içermesinde “korku” en önemli etkindir ve kimliğin “diğerinden korkmak” üzerine inşa edilmesi durumunda “diğerinin” tehdit olarak görülmesi kaçınılmazdır. “Ben” ve “öteki” arasındaki çatışmalı ilişki sayesinde “ben” kendisini yeniden keşfetmekte ve tanımlamakta, “öteki” üzerinden birleşmeye, güçlenmeye, kendi varlığını ve farklılığını kabul ettirmeye çalışmaktadır. Bu durum, bireylerin ötesinde devletler için de geçerlidir. Aktörlerin “kendileri” ve “ötekilerle” ilgili algılamaları aynı zamanda “tehdit” ve “çıkar” tanımlamaları ve buna bağlı olarak da güvenlik algısı üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Ertem, 2012, ss. 195-222). Bir topluluğun güvenlik ve tehdit algılamaları doğrultusunda kendi toplumsal güvenliğini artırmak ve kimliğini güçlendirmek için başvurduğu eylemler ise “öteki” olarak tanımlanan toplulukta reaksiyona sebep olmakta ve nihayetinde toplumsal güvenliğin azalması ve kimliğin zayıflamasıyla birlikte toplumsal güvenlik ikilemi ortaya çıkmaktadır (Roe, 2005, ss. 56-58). Bir arada yaşama pratikleri içerisindeki farklı kimliklerin sosyal bütünleşme konusunda yaşadıkları sorunlar “öteki” inşasında, yabancı algısında ve tahammülsüzlük konusunda kendini ortaya koyan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Eroğlu & Taşdelen, 2024, s. 730). Göçmenler, çoğu zaman yerleşik nüfus tarafından "farklı", "uyumsuz" ve "yabancı" olarak görülmekte; bu da dışlayıcı pratiklerin zeminini hazırlamaktadır. Bu durum, sadece kültürel değil aynı zamanda yapısal dışlanmayı da beraberinde getirir. Medya ve siyasal aktörler, göçmenleri potansiyel tehdit olarak sunarak “biz” ve “öteki” ayrımını pekiştirir. Bu söylem, göçmenlerin kriminalize edilmesi, sosyal sorunların sorumlusu olarak gösterilmesi gibi stratejilerle güç kazanır. Özellikle seçim dönemlerinde göçmen karşıtı retorikler, toplumsal güvenlik kavramı üzerinden meşrulaştırılmaktadır. Göçmenlerin “öteki” olarak kodlanması, ev sahibi

toplumda kutuplaşmaya neden olur. Bu durum, toplumsal dayanışma kültürünü zayıflatır ve karşılıklı güvensizliği pekiştirir. Kimi zaman bu süreç, etnik çatışmalara ya da linç girişimlerine kadar varabilmektedir. Toplumsal güvenlik adına alınan önlemler, göçmenleri hedef haline getirerek yapısal ayrımcılığı pekiştirir. Nefret söylemleri, yabancı düşmanlığı ve ayrımcı uygulamalar göçmenlerin toplumsal hayata entegre olmalarını zorlaştırmakta, aynı zamanda ev sahibi toplumun güvenlik algısını da sarsmaktadır. Değişen güvenlik algısı sonucunda ötekileştirilen göçmen gruplar güvensizliğin temsil parçalarından biri olarak topluma sunulmaktadır.

2. GÖÇ İZDÜŞÜMÜNDE TOPLUMSAL GÜVENLİK VE ÖTEKİLEŞTİRMENİN PARADOKSU

Yeni güvenlik anlayışının konusu içerisinde farklı referans nesneleri ve yeni tehditler bulunmaktadır. Toplumsal güvenlikte, yeni güvenlik anlayışının en çok tartışılan unsurlarından biri konumundadır. Toplumsal güvenlik, yatay olarak tüm devlet unsurlarıyla (ekonomi, siyaset, askeri) ve dikey olarak toplum, kimlik, kültür ve göç gibi devlet altı (veya birim) bileşenleriyle ilişkilendirilmektedir.

Toplumsal güvenlik üzerine yapılan analizler günümüzde göçün önemli bir tehdit unsuru haline geldiğini ortaya koymaktadır. Dikey olarak göç, yalnızca devleti değil, aynı zamanda topluluklar ve bireyler de dâhil olmak üzere toplumsal unsurlar için de tehdit unsuru oluşturduğu tartışılır hale gelmiştir. Sovyet sonrası ülkelerde yalnızca yeni sınırlar çizilmekle kalmamış, aynı zamanda göç ve demografik dengesizlikler dünyanın toplumsal yeniden yapılanmasında önemli olgular haline gelmiştir (World Bank Group, 2017). Bu önemli değişim yalnızca yeni demografik eğilimlerin (örn. nüfus artış hızları, toplumsal değişim, yabancı işgücü) karmaşıklığını yaratmakla kalmamış, aynı zamanda "nüfusun etnik, kültürel, dini ve dilsel yapısını doğrudan değiştirerek toplumsal kimliği ve kültürü" tehdit etmiştir (Battaloğlu, 2025, s. 47). Yüksek göç sayıları ve nihayetinde demografik dengesizlikler, 1990'larda toplumsal olarak inşa edilmiş ulusların öz savunmasından ilham alan gruplar biçiminde şiddet yanlısı milliyetçiliğin yeniden canlanmasına neden olmuştur. Fransa, Almanya ve Avusturya gibi bazı Avrupa ülkelerinde aşırı sağcı siyasi partilerin yükselişi ve ırkçı saldırılar, dünyada artan toplumsal sorunların göstergesi haline gelmiştir. Ayrıca, bazı üçüncü dünya ülkelerindeki Batı karşıtı söylemler ve Avrupa'da ortaya çıkan radikal hareketler dünya siyasetinde yeni toplumsal tehditleri temsil eder hale gelmiştir (Hough, 2014).

Ole Weaver, göç tehdidinin temelde, göreceli sayıların toplumun yetersiz ve uyum sağlama kapasiteleriyle nasıl etkileşime girdiği sorunu olduğunu iddia ediyor. "Bu tehdit, gelen nüfusun halihazırda yerleşik olanlardan farklı bir kültürel veya etnik kökene sahip olduğu durumlarda toplumsal düzeyde etkili oluyor." Öte yandan, göçün, ulusların temsil ettiği değerleri yeniden şekillendirme potansiyeli ve hemen hemen her yerde güçlü bir siyasi güç olan etnik ve kültürel dar görüşlülük nedeniyle, pratikte birçok durumda önemli bir tehdit olarak görülmeye devam ettiğini savunmaktadır (Wæver, 1993, ss. 24-25). Güvenlik tehdidi gerçek olsun ya da algılsın, göç, kimliğe yönelik bir tehdit oluşturmaya başlamıştır. Tehdit olarak görülen göç olgusu güvenikleştirildiğinde, tepkiler genellikle sınır kontrolü ve/veya toplumsal kimliğin güçlendirilmesi gibi yeni güvenlik düzenlemeleriyle sonuçlanmaktadır (O'Neill, 2006, s. 326). Bu düzenlemeler çerçevesinde özellikle Avrupa'nın aldığı sert önlemler çoğu zaman insan hakları bağlamında eleştirilmekte fakat genel anlamda sosyal refahını paylaşmak istemeyen kişiler tarafından kendine destekçi bulunmaktadır. Bu durum göçün güvenikleştirilmesini de kolaylaştırmaktadır.

Toplum gibi kimlik de toplumsal güvenliğin önemli bir referans nesnesidir (Anderson, 2020, s.117). Toplamlar, "biz kimliğimizin, uygulandığı grup türü, hissedildiği yoğunluk ve bu duyguyu yaratan nedenler açısından büyük ölçüde değişebileceği" (Roe, 2005, s. 57) kolektif bir kimlik duygusuyla oluşturulan birimlerdir. Dolayısıyla, çoğu durumda toplumsal tehditler, toplumsal kimliğe yönelik bir tehdit olarak algılanabilir. Toplumsal sektördeki kimlik kavramı yalnızca "biz" ile ilgili değildir, aynı zamanda ötekini de dikkate alır. Toplumsal güvenlik, bir toplumun gerçek tehditler karşısında temel özelliklerini koruma kabiliyetiyle ilgili olduğundan, bir topluluk kimliğine yönelik bir tehdit algılandığında toplumsal güvenlik tehlikeye girer (Hough, 2014, ss. 38-39). Kimlik kavramı, devlet düzeyinde soyut kalmakta ve kimliğe yönelik tehditler farklı durumlarda farklı algılanmaktadır. Çoğu durumda, kimliğe yönelik tehditler göçler gibi yatay rekabet veya entegrasyonlar ve ayrılmalar gibi dikey rekabetlerle görülebilir. Örneğin, Avrupa'daki entegrasyon politikaları ve ulus üstü eğilimler ulusları daha savunmasız hale getirdi, çünkü ulusal gruplar yabancı fikirlerden veya ürünlerden dolayı kendilerini tehdit altında hissetmeye başladı. Avrupa'ya artan göç, Avrupalı kimlikler arasında bir topluluk olarak hayatta kalmalarına yönelik tehdit algısını da artırdı (Wæver, 2008, ss. 158-159).

Göç, toplumsal güvenliğin referans nesnelerine tehdit oluşturduğundan güvenikleştirilmekte ve bundan dolayı göçmenlerin toplumsal ve politik

düzlemde birer güvenlik tehdidi olarak algılanmasına neden olmaktadır (Bigo, 2002, ss. 64-65). Güvenikleştirme süreci, belirli aktörlerin (devlet, siyasi liderler, medya, bürokratik kurumlar) söylem edimleri aracılığıyla göçü olağan bir siyasal gündemden çıkararak olağanüstü bir güvenlik meselesine dönüştürmesiyle işler. Göçmenler işsizlik, suç veya kültürel erozyon gibi algılanan risklerle ilişkilendirilir (Balzacq, 2011). Ayrıca kültürel homojenliği tehdit eden unsurlar olarak tasvir edilen göçmenler göç ve toplumsal güvenlik arasında doğrudan bir bağ kurulmasına yol açmaktadır. Avrupa’da göçün bir “toplumsal güvenlik meselesi” olarak tanımlanması, özellikle kimlik ve aidiyet üzerinden kurgulanan bir söylemle oluşturulmaktadır (Huysmans, 2006). Edward Said’in (1998) “Oryantalizm” çalışması, Batı’nın Doğu’yu bir “öteki” olarak konumlandırmasının kültürel ve politik mekanizmalarını açıklarken; benzer bir yaklaşım göçmenlerin modern toplumlarda “öteki” olarak görülmesinde vardır. Bigo (2002, ss. 63-66), güvenlik bürokrasisinin ve göç kontrol politikalarının göçmenleri sürekli bir tehdit unsuru olarak yeniden ürettiğini; bu durumun da “huzursuzluk hükümetliliği” (governmentality of unease)¹ yarattığını savunur. Göçmenler, “bilinmez” ve “kontrol edilemez” bir figür olarak sunulurken toplumdaki rahatsızlık duygusu sürekli canlı tutulur. Bu mekanizma sayesinde güvenlik bürokrasisi ve politikacılar kendi varlıklarını meşrulaştırırlar. Bu bağlamda göç, yalnızca nüfus hareketliliği değil, aynı zamanda ötekileştirme süreçlerinin güvenlik diskurlarına eklemlendiği bir alan haline gelmektedir. Triandafyllidou (1998), ulusal kimliğin daima bir “iç öteki” (azınlıklar) ve “dış öteki” (yabancılar, göçmenler) üzerinden tanımlandığını ileri sürer. Bu bağlamda göçmenler, ulusal kimliğin karşıt kutbunu temsil eder. Hall (1996) kimliğin sabit değil, sürekli ötekiyle karşılaşma halinde yeniden kurulan bir süreç olduğunu vurgular. Bu teorik çerçeve, göçün neden çoğu kez toplumsal güvenlik tehdidi olarak çerçevelendiğini anlamaya katkı sağlar. Öteki kavramı, sosyolojik ve politik bir inşa olarak tanımlanabilir. Bauman (2019), modern toplumların “dışarıdakileri” sürekli tehdit olarak kurguladığını, bunun toplumsal düzenin sürdürülmesi için işlevsel olduğunu belirtir. Foucault’nun (2007) biyopolitika ve nüfus yönetimi teorisi ise göçmenlerin kontrol edilmesinin yalnızca güvenlik değil, aynı zamanda iktidar ilişkilerinin yeniden üretimi açısından kritik olduğunu ortaya koyar. Bu bağlamda göç, toplumsal güvenlik paradigması içinde yalnızca kültürel kimliklerin korunması açısından değil, aynı zamanda “biz” ve “öteki”

¹ Didier Bigo (2002) “*Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease*” isimli makalesinde Michel Foucault’nun governmentality (yöneticilik) kavramından yola çıkarak “governmentality of unease” (“Huzursuzluk Hükümetliliği” ya da “rahatsızlığın yöneticiliği”) ifadesi ile devletin ve güvenlik kurumlarının asıl işlevinin, somut tehditlerden ziyade belirsizlik, korku ve huzursuzluğu yönetmek olduğunu ifade eder.

ayrımının siyasal süreçlerde yeniden üretilmesi açısından da temel bir kavram haline gelmiştir. Literatür, ötekileştirmenin teorik temellerini anlamadan göçün toplumsal güvenlikteki konumunu çözümlemenin eksik kalacağını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, göçün güvenlik söylemleriyle bulunduğu nokta, yalnızca dışsallaştırma değil, aynı zamanda toplumsal kimliğin sınırlarını yeniden tanımlayan bir süreçtir. Bu süreç, toplumun ötekiyi kabul etmemesi ve güvenlik politikalarının göçmenleri hedef almasıyla pekişir.

Avrupa Birliği kimliği, “ortak Avrupa değerleri” (demokrasi, insan hakları, laiklik) üzerine kuruludur. Ancak göç dalgaları, bu kimliğin sınırlarını yeniden tartışmaya açmıştır. Müslüman göçmenler, Avrupa içinde “öteki”nin en belirgin temsilcilerinden biri haline gelmiştir. Bu durum, Triandafyllidou’nun (1998) belirttiği şekilde “dış öteki”nin (yabancılar) ulusal/Avrupalı kimliği güçlendirmek için kullanıldığı sürece işaret eder. 2015 Avrupa Mülteci Krizi sonrası, göçmenler siyasi aktörler ve medya tarafından sıklıkla “Avrupa değerlerine tehdit”, “kültürel uyumsuzluk” ya da “terör riski” olarak çerçevelendi (Şimşek & İçduygu, 2017, ss. 6-11). Örneğin, Macaristan Başbakanı Viktor Orbán “Hristiyan kökler tehdit altında” söylemi ile göçü Avrupa’nın Hristiyan kimliğine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak nitelendirdi (BBC News, 2015). Bu söylem, Buzan ve Wæver’in tanımladığı güvenlikleştirme sürecinin tipik örneğidir. Ayrıca AB içinde sınırların kapatılması, FRONTEX gibi sınır güvenliğini sağlamak amacı ile kurulan kurumun yaptığı uygulamalar ile göçle olan mücadelede olağanüstü önlemler alındı (Leonard, 2010, ss. 231-254). Böylece göç, normal bir yönetim meselesinden güvenlik krizine dönüştürüldü.

Georgios Karyotis Avrupa’daki göç söylemlerinin genel bir çerçevesini çizerken göçün toplumsal güvenliğin temel unsurları olan kültür ve kimlik konusuna “tehdit” oluşturduğunu vurgulamaktadır:

“Belirli bir toplum, onu diğer toplumlardan eşsiz ve farklı kılan şeyleri kaybetme korkusuyla, kimliğine yönelik tehditlerin yabancıardan kaynaklandığı algısına sahip olabilir. Bu güvensizlik, genellikle göçmen grupların yüksek doğum oranları tarafından beslenen, göçmen varlığının sonunda ev sahibi ülkenin etnik, kültürel, dini ve dilsel kompozisyonunu değiştirebileceği korkusundan kaynaklanmaktadır.” (Karyotis, 2007, s. 9).

Güvenlikeştirmenin önemi, popülizmde kimliğin doğasından kaynaklanmaktadır; bu kimlik, farklılıkla ve özellikle de antagonistik bir ötekileştirme biçimiyle üretilmektedir. Popülistler öz kimliği güçlendirmek için

yalnızca "biz" ve "onlar" arasında ayrım yapmakla kalmaz, aynı zamanda farklılığı kötü ve tehlikeli bir ötekiliğe dönüştürürler (Müller, 2021, s. 48). O andan itibaren, farklı kimlikler insanlar için bir tehdit olarak görülür.

Cathrine Thorleifsson, Macaristan üzerine yaptığı çalışmada Macaristandaki aşırı sağ partilerin göçü güvenlikleştirirken göçmenlerin Hristiyan medeniyetine, milli kültüre ve sosyal refaha tehdit oluşturduklarını ve Macar ulusunun düşmanları olarak gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır (Thorleifsson, 2017, ss. 318-334). Paris ekolüne göre bu “güveniksizleştirme süreci” içerisinde güvenlikleştirmeye yapılan vurgu “ben” ve “öteki” arasındaki ilişkide kimin güvenli kimin güvensiz olduğunu belirlemede temel ölçütlerden biri haline gelmektedir (Küçük, 2021, ss. 8-9). Fransa Ulusal Cephe Partisi üyesi Marine Le Pen parti göçü tehdit olarak gösterip, göçmen karşıtlığı üzerinden ciddi bir kampanya yürütmüştür. Göçmenlerin Fransa’nın sosyal bütünlüğü ve kültürel homojenliği için tehdit oluşturduğunu ve çokkültürlülük politikalarının da derhal terk edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Özellikle Müslüman göçmenleri terörist eylemler ile ilişkilendirip toplum için çok daha büyük bir risk olarak görmektedir. Tüm bu yaklaşımı inşa ederken toplumsal güvenliği ön planda tutmaktadır. Marine Le Pen 2012 yılında yaptığı bir konuşmada Fransa Hükümetinin politikalarını eleştirmektedir (Şener & Uzun, 2022, ss. 484-485).

“Bir ülkeye geldiğinizde onun kanunlarına, değerlerine, kurallarına, kodlarına ve geleneklerine uymanız gerektiğine inanıyorum. Tüm istediğim bu, ama ne yazık ki Fransız Hükümeti’nin politikaları bunu yansıtmıyor. Laik okullarda helal yemeklerin dayatılmasını istemiyorum. Fransız yüzme havuzlarında ayrı cinsiyetler için ayrı saatler olmasını istemiyorum. Fransız Medeni Kanunu’nun dini yasalara uygun olarak uyarlanmasını istemiyorum. Bu kadar basit.” (Martins, 2012, s. 82).

Marine Le Pen’in göçmen karşıtlığı üzerine inşa ettiği söylemlerinde din vurgusunu özellikle İslam üzerinden yaparak “biz” kimliğinin tanımı için Müslüman göçmenleri “öteki” olarak inşa etmektedir. “İslami köktendinciliğe” karşı mücadelenin sadece Fransa’nın devlet güvenliği için değil tüm Avrupa’nın güvenliği için gerekli bir durum olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda Fransız kültürünün, Fransız yaşam tarzının ve laikliğin düşmanı olduğunu iddia etmektedir. Marine Le Pen’in 2015 yılında Oxford Üniversitesi’nde yaptığı aşağıdaki konuşmasında bu yöndeki vurgular dikkat çekicidir (Şener & Uzun, 2022, ss. 485-486).

“Bugün karşı karşıya olduğumuz terörizm totaliter bir ideolojinin, orta çağın, belirsizliğin ve insanlık dışılığın hizmetindedir: İslami köktendincilik. Özgürlüklerin ve insan haklarının yurdu olan Fransa, kendi topraklarında İslami köktendinciliğin saldırısına uğramıştır. Bu ideoloji silahlıdır: İslamcı teröristleri eğitmekte ve harekete geçirmekte; uluslararası cihatçılığı finanse etmekte ve dini fanatizmi körüklemektedir. Bunlar 7, 8 ve 9 Ocak 2015’te Paris’e saldıran insanlar. (...) Bize ait olan ve nefret ettikleri her şeyi Fransa’da yok etmeye geliyorlar: özgürlüğümüzü, yaşam tarzımızı, kültürümüzü ve laikliğimizi.” (Oxford Union, 2015).

Hollanda da aşırı sağ parti olan Özgürlük Partisi (Partij voor de Vrijheid-PVV) lideri Geert Wilders parti politikasını ulusal kimlik, göç, entegrasyon ve İslam üzerine inşa etmiştir. Wilders partisinin temel amacının Hollanda kimliğini korumak, Hollanda egemenliğini korumak ve Hollanda refah devletini korumak olduğunu öne sürerek göçmenleri toplum için tehdit olarak görmekte ve bunun üzerinden oluşturduğu siyasi anlayış ile göçmenleri ötekileştirmektedir. Wilders ve partisi için göçmenler toplumsal güvenliği tehlikeye düşüren gruplardır (Aşçı ve Özdemir, 2025, s. 292). Aşırı sağ partilerden biri olan ve göçmenlerin toplumsal güvenlik için tehdit oluşturduğunu parti politikalarında yer veren Almanya İçin Alternatif (Alternative für Deutschland, AfD) partisi özellikle 2015 sonrasında yaşanan mülteci krizinde ulusal kimlik, göç ve İslam gibi konulara odaklanmış ve Alman Devletinin göç politikalarını sert bir dille eleştirmiş ve bu sayede görünür hale gelmiştir. AfD’ye göre İslam karşıtı bir göç politikası benimsenmeli, güvenli olduğu düşünülen bölgelerden gelen sığınmacılara yönelik politikada düzenlemeye gidilmeli ve sınır kontrolleri artırılmalıdır. Parti, çokkültürlülük politikalarının sınırlandırılması ve Almanya’da homojen bir toplum oluşturulması gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca AfD her ne kadar entegrasyonu kabul eden Müslümanların göçünü olumlu değerlendirdiğini ifade etse de Müslüman göçmenlerin Alman toplumuna ve kültürüne adapte olamayacağına yönelik söylemlerde bulunmaktadır (Shatilov, 2017, ss. 24-25). AfD, göç hareketlerini “istila, akın” gibi kavramlarla nitelendirmekte ve göçmenlerin bir düşman olduğu söylemiyle toplumda korku ve tehdit algısı yaratmaktadır. Yaratılan bu algı sonucunda Alman kimliğinin ve kültürünün korunması noktasında göçmenler “öteki” olarak tehdit unsuru haline dönüştürülmektedir (Meç, 2018, s. 142).

2011 yılında Suriye iç savaşının başlaması ile Suriye’den özellikle Avrupa ve Türkiye’ye yönelik yaşanan yoğun göç dalgası çeşitli sosyal sorunların ortaya

çıkmasına neden olmuştur. Suriyeliler ekonomik kriz, işsizlik ve toplumsal uyumsuzluk tartışmalarıyla özellikle siyasi aktörler ve medya tarafından “tehdit” söyleminin nesnesi haline getirilmiştir. Suriyeliler kimi zaman “suç oranlarının artışı” ile ilişkilendirilmiş, kimi zaman “kültürel uyumsuzluk” üzerinden ötekileştirilmiştir. Dilsel farklılıklar, eğitim sistemine entegrasyon sorunları ve iş piyasasında rekabet, toplumsal uyum süreçlerini zorlaştırmış; bu da “biz” kimliğini Suriyelilere karşı konumlandıran bir ötekileştirme sürecini doğurmuştur. Ayrıca siyasi aktörler göçmenleri seçim süreçlerinde bir “iç politika aracı” olarak kullanmış; bu da göçün yalnızca insani değil, doğrudan toplumsal güvenlik meselesi haline geldiğini göstermiştir. Bu süreç, göçmenlerin güvenlik tehdidi olarak kodlanmasının toplumsal güvenlik perspektifinde nasıl işlediğini göstermektedir. Avrupa örnekleri, göçün yalnızca nüfus hareketi değil, “öteki”nin inşası üzerinden kimlik ve toplumsal güvenliğe dair bir kriz haline getirildiğini göstermektedir. Toplumsal güvenlik paradigması, göçün neden yalnızca ekonomik ya da siyasi değil, aynı zamanda kimliksel bir kırılma olarak algılandığını anlamak için elverişli bir çerçevedir (Memişoğlu & Kabacaoğlu, 2021, ss. 9-13).

Toplumsal uyum açısından, göçmenlerin entegrasyonu kritik bir konudur. Entegrasyon politikalarının yetersizliği, sosyal gerilimleri artırmakta ve göçmenleri “öteki” olarak kategorize etmektedir (Erdoğan, 2020). Bu durum, toplumsal güvenliğin sosyal boyutunu doğrudan etkilemektedir. Göçmenlerin bir tehdit olarak değil, birer hak öznesi olarak görülmesi gerekmektedir. Çoğu zaman, farklı kültürlerin bir arada yaşamaları, “biz”-“öteki” inşasına fırsat sunmuş ve farklı olanın yok edilmesine, asimile edilmesine neden olmuştur. Geline son noktada ise farklılıkları bir arada yaşatma modellerinden çokkültürcülük politikaları geliştirilse de bu politikaların birtakım çekinceleri bulunmaktadır (Eroğlu, 2024, s. 80). Entegrasyon politikaları, kültürel farklılıkları tehdit olarak değil, zenginlik olarak gören bir anlayışla kurgulanmalıdır. Bu nedenle güvenlik politikaları kapsayıcı ve katılımcı bir anlayışla yeniden düşünülmelidir. Göçmenlerin "öteki" olarak kodlanması, güvenlikten ziyade güvensizlik üretmektedir. Bu bağlamda, güvenliğin insan merkezli, hak temelli ve kapsayıcı biçimde yeniden düşünülmesi kaçınılmazdır. Toplumsal güvenlik, ancak farklılıkların bir arada yaşayabileceği bir toplumsal uzlaşma zeminiyle sağlanabilir.

SONUÇ

Göç olgusu, her dönemin koşullarına göre farklı anlamlar yüklenmiş dinamik bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde, özellikle güvenlik perspektifi çerçevesinde değerlendirilmeye başlanmış ve toplumsal güvenlik paradigmasının merkezinde önemli bir konum kazanmıştır. Göç ve toplumsal güvenlik arasındaki ilişki tek boyutlu değil, aksine çok katmanlı ve karmaşık bir süreç olduğu açıktır. Araştırma ve tartışmalar göstermektedir ki göç, bir taraftan ulusal kimlik, kültürel homojenlik ve toplumsal düzen açısından bir tehdit olarak algılanabilmekte; diğer taraftan çeşitliliği artırarak toplumsal dinamizme ve kültürel zenginliğe katkıda bulunabilmektedir. Bu çift yönlü doğa, göç olgusunun güvenlikleştirilmesini hem kaçınılmaz hem de sorunlu kılmaktadır. Zira göçün yalnızca bir tehdit çerçevesinde ele alınması, göçmenlerin “öteki” olarak konumlandırılmasına ve toplumsal uyum süreçlerinin sekteye uğramasına yol açmaktadır. Özellikle siyasal aktörler tarafından oy kaygısı ile göçün güvenlik söylemleri üzerinden araçsallaştırılması, bu sorunu daha da derinleştirmekte ve toplumlarda kutuplaşmayı tetiklemektedir.

Toplumsal yaşamda herhangi bir nesne ya da durum, bireyler açısından farklı anlam katmanları taşıyabilir. Bu farklılığın temelinde, söz konusu nesne veya durumla kurulan ilişki biçimleri, bireysel deneyimler, toplumsal tasavvurlar ve önyargılar yer almaktadır. Yerli halk ile göçmenler arasındaki etkileşim bağlamında bu süreç; kullanılan dil, adlandırma biçimleri, algı kalıpları ve tavır alışlar aracılığıyla kendisini gösterir. Göçmenlerin “öteki” olarak konumlandırılması, onları homojen, damgalı ve “anormal” bir grup haline getirirken; yerli halkı da “normal”, üstün ve lütufta bulunan konumuna yerleştirir. Başlangıçta düşünsel düzeyde beliren bu ayrım, zamanla toplumsal ilişkilerde ayrımcılıktan hak ihlallerine, hatta fiziksel şiddete kadar varabilen eylemlerle kurumsallaşır. Böylece söylem edimi ile oluşturulan algılar, medyadan sosyal yaşama ve politikalara kadar uzanan geniş bir çerçevede göçmenlerin ötekileştirilmesine zemin hazırlar. Çalışmanın bulguları da özellikle siyasi aktörlerin söylemlerinin göçmenlerin toplumsal yaşam içinde öteki olarak konumlandırılmasına imkân tanımaktadır. Çünkü bir toplumu bir arada tutan ve vazgeçilmez nitelikte olan kültür, kimlik, değer gibi unsurlar referans nesnesi olarak sunulmakta ve bu unsurlar üzerinden geliştirilen söylemler de göçmenlerin tehdit oluşturduğu kanaatine zemin hazırlamaktadır.

Göçmenlerin ötekileştirilmesi, toplumsal güvenlik açısından yeni kırılmalı alanları yaratmaktadır. Dışlayıcı söylemler, ayrımcı politikalar ve toplumsal

şiddet pratikleri, göçmenlerin aidiyet duygusunu zayıflatmakta, topluma katılımlarını engellemekte ve sosyal çatışma riskini artırmaktadır. Bu durum, yalnızca göçmenlerin değil, ev sahibi toplumların da güvenlik sorunlarıyla karşılaşmasına neden olmaktadır. Ötekileştirilen göçmenler işsizlik, ayrımcılık, sosyal dışlanma ve radikalleşme riskleriyle daha sık yüz yüze gelmekte; bu da toplumsal güvenliği zedeleyen bir kısır döngü yaratmaktadır. Dolayısıyla göçün güvenlikleştirilmesi, güvenlik sorunlarını çözmek yerine çoğu zaman yeni güvenlik tehditlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

Bu noktada toplumsal güvenliğin sürdürülebilir kılınabilmesi için göç olgusuna daha kapsayıcı, insan merkezli ve hak temelli bir yaklaşım geliştirilmesi gerekmektedir. Göçmenlerin entegrasyonunu kolaylaştıracak politikaların benimsenmesi, ayrımcılığın önlenmesi ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi, güvenlik ile toplumsal barış arasındaki dengeyi sağlayacak temel araçlardır. Bunun yanında medyanın sorumlu bir rol üstlenmesi, toplumsal algının olumsuz stereotiplerden arındırılması ve uluslararası iş birliklerinin etkin kılınması da göç ve güvenlik ilişkisini yönetebilmek açısından kritik öneme sahiptir. Sonuç olarak, göç olgusu güvenlik paradigmasının yalnızca bir parçası değil, aynı zamanda toplumsal barış, kültürel etkileşim ve sosyal bütünleşme açısından da belirleyici bir olgudur. Bu nedenle göçün tek taraflı olarak tehdit bağlamında ele alınması yerine, fırsatları ve potansiyelleriyle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Toplumsal güvenlik perspektifi, göçmenleri sadece bir “güvenlik nesnesi” değil, aynı zamanda toplumun sosyal sermayesini güçlendiren aktörler olarak görmeyi zorunlu kılmaktadır. Gelecekte yapılacak akademik çalışmaların, göç ve güvenlik ilişkisinde kapsayıcı politikaları, ötekileştirmenin aşılmasına yönelik stratejileri ve toplumların uyum kapasitesini merkeze alması hem ulusal hem de küresel düzeyde daha adil ve sürdürülebilir güvenlik yaklaşımlarının gelişmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkmeşe, S. A. (2008). Kopenhag Okulu ve Realist Güvenlik Çalışmalarında Aktör, Tehdit ve Politika: Avrupa Güvenliği Üzerine Bir Değerlendirme, [Yayımlanmamış doktora tezi], Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anderson, B. (2020). *Hayali cemaatler*, (İ. Savaşır, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları
- Aşçı, F. K. & Özdemir, V. (2025). Sağ Popülist Söylemde Güvenlikleştirme ve Yeniden Yaratılan Kırılğanlık: Almanya, Fransa ve Hollanda Örnekleri, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(1), 285-300.
- Balzacq, T. (2011). *Securitization theory: How security problems emerge and dissolve*. London: Routledge.
- Battaloğlu, C. (2025). Evolving Societal Threat Perceptions In Qatar: Towards An Inclusive Baladna Concept, [Yayımlanmamış doktora tezi], Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bauman, Z. (2019). *Postmodernlik ve hoşnutsuzlukları*. (İ. Türkmen, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baysal, B., & Lüleci, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi, Güvenlik Stratejileri Dergisi, 11(22), 61-96.
- BBC News (2015, 3 Eylül). *Macaristan Başbakanı Orban: Sığınmacılar Hristiyan kökleri tehdit ediyor*, Erişim Tarihi: 12 Eylül 2025. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150903_macaristan_gocmen
- Bigo, D. (2002). Security and immigration: Toward a critique of the governmentality of unease, *Alternatives*, 27(1), 63–92. <https://doi.org/10.1177/03043754020270S105>

- Bilgin, P. (2010). Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları, *Stratejik Araştırmalar*, 8(14), 30-52.
- Buzan, B., Waever, O. & de Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. London: Lynne Rienner Publishers.
- Castles, S., & Miller, M. J. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. (B. U. Bal ve İ. Akbulut, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Chifu, I. (2007). Societal Security. An Agenda for the Eastern Europe, Center for Conflict Prevention and Early Warning. Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2025. https://www.cpc-ew.ro/pdfs/societal_security.pdf
- Doty, R. L. (1998). Immigration and the Politics of Security, *Security Studies*, 8(2-3),71-93. <https://doi.org/10.1080/09636419808429375>
- Erdoğan, M. M. (2020). *Suriyeliler barometresi: Suriyelilerle uyum içinde yaşamın çerçevesi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Eroğlu, Y. & Taşdelen, H. M. (2024). Gruplar Arası Tehdit Kuramı Bağlamında Suriyeli Göçmenler: İstanbul ve Şanlıurfa Örnekleri, *Akademik Hassasiyetler Dergisi*, 11(26), 712-737. <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1496321>
- Eroğlu, Y. (2024). Çokkültürcülüğü “Gözden Düşen Bir Fraksiyon” Bağlamında Yeniden Okumak, *Bitlis Eren Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 78-93.
- Ertem, H. S. (2012). Kimlik ve Güvenlik İlişkisine Konstrüktivist Bir Yaklaşım: “Kimliğin Güvenliği” ve “Güvenliğin Kimliği”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 8(16), 177-237.
- Foucault, M. (2007). *Security, territory, population: Lectures at the Collège de France, 1977-1978*. (M. Senellart, Ed.). London: Palgrave Macmillan.

- Gezer, Ş. G. (2019). Kültürel Güvenlik, Güvenlik Yazıları Serisi, Erişim Tarihi: 21 Ağustos 2025. https://trguvenlikportali.com/wpcontent/uploads/2019/12/KulturelGuvenlik_SGGezer_v.1.pdf.
- Hall, S. (1996). Who needs 'identity'?. (S. Hall ve P. du Gay, Ed.), Questions of cultural identity, <https://doi.org/10.4135/9781446221907.n1>
- Hisarlıoğlu, F. (2019). Toplumsal Güvenlik, Güvenlik Yazıları Serisi 29, 1-9. Erişim Tarihi: 23 Ağustos 2025. https://trguvenlikportali.com/wpcontent/uploads/2019/11/ToplumsalGuvenlik_FulyaHisarlioglu_v.1.pdf
- Hopyar, Z. (2024). Avrupa'da Göçün Güvenlikleştirilmesinde Aşırı Sağ Partilerin Rolü, *İmgelem*, 14, 125-156. <https://doi.org/10.53791/imgelem.1489457>
- Hough, P. (2014). *Understanding global security*. London: Routledge.
- Huysmans, J. (2000). The European Union and the securitization of migration. *Journal of Common Market Studies*, 38(5), 751-777.
- Huysmans, J. (2006). *The politics of insecurity: Fear, migration and asylum in the EU*. London: Routledge.
- Karyotis, G. (2007). European Migration Policy in the Aftermath of September 11, *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 20(1), 1-17. <https://doi.org/10.1080/13511610701197783>
- Küçük, M. N. (2021). Göç-Güvenlik Bağlantısını Yeniden Düşünmek: Eleştirel Güvenlik Yaklaşımları, Özgürleşme ve Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler, *Uluslararası İlişkiler*, 18(69), 3-28. <https://doi.org/10.33458/uidergisi.777329>
- Leonard, S. (2010). EU Border Security and Migration into the European Union: FRONTEX and Securitisation Through Practices, *European Security*, 19(2), 231-254. <https://doi.org/10.1080/09662839.2010.526937>

- Martins, N. (2012). Anti-immigrant Rhetoric in Western Europe: The Role of Integration Policies in Extreme Right Populism, Master of Arts Thesis, USA: University of Central Florida.
- Meç, S. N. (2018). Göçün güvenlikleştirilmesi: Almanya’da AfD’nin yükselişi ve Suriyeli mülteci krizi, *ViraVerita E-Dergi*, 8, 123-150.
- Memişoğlu, F. & Kabacaoğlu, S. (2021). Siyasal liderlerin söylemleri ve göçün güvenlikleştirilmesi: Türkiye ve Amerika birleşik devletleri karşılaştırması, *İnsan ve Toplum*, 11(3), 1-38.
- Miller, B. (2008). The Concept Of Security: Should It Be Redefined?, *Journal of Strategic Studies*, 24(2), 13-42.
<http://dx.doi.org/10.1080/01402390108437834>
- Müller, J. W. (2021). *Popülizm Nedir?*, (O. Yıldız, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- O’Neill, P. E. (2006). The European Union and migration: Security versus identity?, *Defence Studies*, 6(3), 322-350.
<https://doi.org/10.1080/14702430601060149>
- Oxford Union (2015). *Marine Le Pen - Full Address and Q&A*. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=XVkJTcGcPLW8>
- Roe, P. (2005). *Ethnic Violence and the Societal Security Dilemma*. London: Routledge.
- Said, E. (1998). *Oryantalizm*. (N. Uzel, Çev.). İstanbul: İrfan Yayınevi.
- Shatilov, V. (2017). From the margins to the mainstream: Rise of right-wing parties in modern Germany (Senior Thesis No. 5). Fordham University. Erişim Tarihi: 23 Eylül 2025.
https://fordham.bepress.com/international_senior/5

Şener, B. & Uzun, Ş. (2022). Ekonomik Güvenlik ve Toplumsal Güvenlik Bağlamında Uluslararası Göçün Güvenlikleştirilmesi: Fransa “Ulusal Cephe” Partisi Örneği, *Sosyoekonomi*, 30(54), 467-496.

Şimşek, D & İçduygu, A. (2017). Uluslararası göç, politika ve güvenlik, *Toplum ve Bilim*, 140, 6-11. Erişim Tarihi: 30 Ağustos 2025.
https://www.academia.edu/33713353/Uluslararası%C4%B1_G%C3%B6ç_ve_G%C3%BCvenlik?utm_source=chatgpt.com

Thorleifsson, C. (2017). Disposable Strangers: Far-Right Securitization of Forced Migration in Hungary, *Social Anthropology*, 25(3), 318-334.
<https://doi.org/10.1111/1469-8676.12420>

Triandafyllidou, A. (1998). National identity and the ‘other, *Ethnic and Racial Studies*, 21(4), 593-612. <https://doi.org/10.1080/014198798329784>

Wæver, O. (1993). Societal security: The concept. O. Wæver, B. Buzan, M. Kelstrup, ve L. Lemaitre (Ed.), *Identity, migration and the new security agenda in Europe* in (pp. 17-40). London: Pinter.

Wæver, O. (2008). Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5(18), 151-178.

World Bank Group (2017). *The international migration stock*. Erişim Tarihi: 28 Ağustos 2025.
<https://www.worldbank.org/en/search?q=2017%20The%20international%20migration%20stock>